

гато, за щастие, не сж били зимани отъ тия злощастници въ страха имъ за кораби, идещи ужъ на тѣхна помощъ, съзиранитѣ отъ далечъ разпѣнени морски вълни. Тѣй чудотворно избѣгнаха, тѣ отиваха да се разпрѣснатъ по четиритѣ крайща на свѣта и по-многого отъ тѣхъ да свършатъ кой кждѣ му орисница орисала, не мили, не драги скитници-просеци, прѣдметъ едни на човѣчно съжаление, други на човѣчно равнодушие. И цвѣтущиятъ до скоро островъ Хиосъ доби сега печаленъ и грозенъ изгледъ на пуста пустиня съ жаловити само тукъ-тамѣ по нея екоти отъ глухъ плачъ и ридания на полуподивѣли човѣшки сжщества. Злощастията му, станали извѣстни, потърсиха и покъртиха по онова врѣме цѣлия образованъ свѣтъ, на тѣхъ тжжно се отзоваха и знаменити съврѣмненни писатели и поети, между които и Викторъ Хюго *).

Красивиятъ и тѣй щедро надаренъ отъ природата островъ можа пакъ да се завземе до нѣйдѣ слѣдъ нѣкое врѣме и отново пакъ да се засели, но той не успѣ вече да дойде напълно до първото си цвѣтуще състояние. Днесъ той брои близу до 65,000 жители гърци, извѣстни изобщо по своя ученолюбивъ, любознателенъ, търговски, практически и прѣдприемчивъ духъ; прѣди обаче ужасната му катастрофа прѣзъ 1822 год. този островъ е броилъ повече отъ 120,000 жители, отъ които само 2,000 турци, 70 евреи, 2,000 католици, а всички други християни православни; и той е билъ въ своята цѣлостъ

*) Les turcs ont passé là. Tout est ruine et deuil.

Chio, l'île des vins, n'est plus qu'un sombre écueil,

Chio, qu'ombrageaient les charmilles,

Chio, qui dans les flots reflétait ses grands bois,

Ses coteaux, ses palais, et le soir quelquefois

Un choeur dansant de jeunes filles.

Tout est désert!

(Victor Hugo, les Orientales, XVIII, l'Enfant).